

Edbergseminariet 2004: Mat & Makt – Kan vi äta oss till hållbar utveckling? 3-4 februari 2004.

Tema 2: Allt går att sälja med mördande reklam, eller...?

Jan Cederquist,
Reklamproducent
Hall & Cederquist
Box 7838
103 98 Stockholm
Tel: 08- 665 71 00
E-post: hall&cederquist@se.yr.com

Går allt att sälja med kraftfull reklam

I mitten av 1980-talet inträffade en dramatisk kursändring inom LRF. Dittills hade organisationen i första hand varit inriktad på att påverka och förhandla om den snåriga jordbrukspolitiken, för att vrida ur staten så mycket bidrag som möjligt till bönderna. Allt mättes i det som var mätbart, ton per hektar etc. Kvantitet var det allena saliggörande.

Men man hade ett stort och växande problem. Konsumenternas attityder till svenska livsmedel var i botten. Dessutom märkte man tendenser till en situation liknande den i Tyskland, där det hette att bönderna torterade djuren, mördade naturen, etc. Ett ytterligare problem var en växande import av billiga livsmedel från länder som kanske kunde få tre skördar per år på samma areal.

Därför började söka efter en ny strategi. Man insåg att man måste försöka skapa ett egenvärde för svenska livsmedel. Man kunde inte konkurrera med pris och kvantitet, alltså återstod kvalitet. Allt fler människor efterfrågade mer ekologiskt framställda livsmedel. LRF beslöt att den nya färdriktningen skulle vara att skapa "Världens renaste jordbruk". Man intensifierade den ekologiska utbildningen av bönderna. Man slutade använda antibiotika för att djuren skulle växa fortare, man skar kraftigt ner användningen av konstgödsel och bekämpningsmedel. Här hade man en hittills outnyttjad konkurrensfördel i och med att de varmare klimatet har fler skadeinsekter och behöver mer bekämpningsmedel. Användningen hade vanemässigt varit mycket högre än nödvändigt i Sverige.

Dessa förändringar skedde inte utan interna strider. Det hör till saken att LRF också ägde tillverkningsföretag av konstgödsel och bekämpningsmedel. Och många industriellt drivna storjordbruk ville inte gå ifrån kvantitetstänkandet. Men Bo Dockered, som då var ordförande, hade modet och styrkan att driva igenom de nya idéerna, med god hjälp av informationschefen Hans Olof Ramberg, bland många andra. Kampanjer skapades på temat: "På väg mot världens renaste jordbruk.", riktade både inåt mot bönderna själva, och utåt mot konsumenterna

Det började hända saker på marknaden. Konsumenternas attityder till svenska livsmedel och svenska bönder skiftade dramatiskt. På bara några år gick de från botten till toppen av skalan. Efterfrågan började bli större än tillgången. Det tar en viss tid att ställa om en gård till mer ekologisk verksamhet. Det svenska jordbruket hade börjat få en egen profil, en egen konkurrenskraft baserad på kvalitet snarare än pris och kvantitet. Exportmöjligheterna ökade också. En stor europeisk medelklass är villig att betala lite mer för mer ekologiskt framställda livsmedel.

En ytterligare fördel var att bönderna, nu inte ständigt grymtande, behövde anpassa sig till ny lagstiftning och politikens välvilja. Istället för att försöka påverka den politiska hunden genom att hänga och dänga i svansen, var man nu steget före.

Men plötsligt hände något. Något som dramatiskt förändrade hela situationen.

Sverige gick med i EU. LRF blev nu helt förförda och förlorade sig i visioner av nya gigantiska skattkistor med hägrande bidrag. Ränderna hade inte gått ur, man återföll snabbt till sina gamla lobbyvanor. Man vände på nytt ryggen mot konsumenterna. Jakten på EU-miljarderna som dolde sig därinne i jordbrukspolitikens obegripliga labrynter var roligare. "På väg"- arbetet föll i träda. Fortfarande finns det kvar en viss positiv efterklang från "På väg"- tiden i konsumenternas attityder. Men den falnar snabbt i brist på näring. Böndernas ryggar som hade börjat rätas upp, krokmar på nytt. Stoltheten rinner bort med gödselvattnet. Det är inte längre fråga om att göra saker för att skapa så bra livsmedel som möjligt, utan för att få så bra bidrag som möjligt.

Det är synd om konsumenterna, det är synd om naturen, det är synd om bönderna. Fan vet om det inte är synd om LRF också.